

Korpus
Solidarności

**CO POWINNIŚMY
WIEDZIEĆ O
WOLONTARIACIE
A BOIMY SIĘ ZAPYTAĆ**

Sfinansowano przez Narodowy Instytut Wolności
– Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków
"Korpusu Solidarności – Programu Wspierania i Rozwoju
Wolontariatu Długoterminowego na lata 2018 - 2030"

Korpus
Solidarności

Zebraliśmy 21 pytań, które układają się w krótki przewodnik o tym czym jest, a czym nie jest wolontariat, jak go organizować, jak rozumieć, jakie obowiązki wypełnić i o jakich zasadach pamiętać. Lektura tych niewielu pytań i odpowiedzi o przeprowadzi Was przez podstawowe informacje o wolontariacie, rozwieje niepewności i podpowie rozwiązania – może być przydatna dla wolontariuszek i wolontariuszy, dla organizatorów wolontariatu i osób zaangażowanych w działalność organizacji pozarządowych. Dwadzieścia jeden zagadnień to naprawdę mało, bo też wolontariat nie wymaga szerokiej wiedzy, ale... chęci i gotowości do działania!

SPIS TREŚCI

→ Czym jest wolontariat i kim jest wolontariusz?	04
→ Gdzie wolontariusze mogą „pracować”?	05
→ Czy wolontariuszem może być osoba niepełnoletnia?	07
→ Czy z każdym wolontariuszem należy zawrzeć porozumienie na piśmie?	08
→ Co powinno znaleźć się w porozumieniu?	08
→ W jakich sytuacjach należy ubezpieczyć wolontariusza?	09
→ Czego dotyczy ubezpieczenie NNW?	11
→ Czy wolontariat wlicza się do świadczeń emerytalnych i stażu pracy?	12
→ Co może, robić wolontariusz w organizacji/instytucji?	13
→ Czy wolontariuszy można nagradzać?	14
→ Czy osoba będąca członkiem stowarzyszenia lub członkiem zarządu organizacji jest jednocześnie wolontariuszem?	15
→ Jakie koszty związane z wykonywaniem przez wolontariusza świadczeń może pokrywać korzystający?	16
	17

→ Jakie kwalifikacje powinien posiadać wolontariusz?	18
→ Czy praktyki studenckie mogą być traktowane jako wolontariat?	19
→ Czy wartość czasu pracy wolontariuszy można wpisać w koszty funkcjonowania organizacji?	20
→ Czy pracę wolontariusza można traktować jako darowiznę na rzecz organizacji?	21
→ Czy osoba bezrobotna z prawem do zasiłku może być wolontariuszem?	21
→ Czy w organizacji przyjmującej wolontariuszy musi być koordynator pracy wolontariuszy?	22
→ Czy możemy publikować wizerunek i personalia wolontariuszy?	23
→ W jakich sytuacjach możemy prosić wolontariusza o zaświadczenie o niekaralności?	25

CZYM JEST WOLONTARIAT I KIM JEST WOLONTARIUSZ?

Wolontariat to dobrowolna, bezpłatna, świadoma praca na rzecz innych osób lub całego społeczeństwa, wykraczająca poza związki rodzinno-koleżeńsko-przyjacielskie. **Wolontariusz** natomiast, to osoba fizyczna, która ochotniczo i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia na zasadach określonych w ustawie o pożytku publicznym i o wolontariacie.

GDZIE WOLONTARIUSZE MOGĄ „PRACOWAĆ”?

Wolontariusze mogą angażować się w:

- organizacjach pozarządowych,
- jednostkach organizacyjnych Kościoła Katolickiego i innych kościołów i związków wyznaniowych (parafie, zakony, bractwa religijne),
- stowarzyszeniach jednostek samorządu terytorialnego (np. związki miast, gmin, powiatów),
- administracji publicznej (ministerstwa, urzędy wojewódzkie i marszałkowskie, urzędy miejskie i gminne, jednostki organizacyjne i podległe organom administracji publicznej, np. teatry, galerie sztuki, domy kultury, ośrodki pomocy społecznej, biblioteki, szkoły),

- spółdzielniach socjalnych, spółkach akcyjnych i spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, klubach sportowych będących spółkami, które nie działają w celu osiągnięcia zysku, przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich członków, udziałowców, akcjonariuszy i pracowników,
- podmiotach leczniczych w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej w zakresie wykonywanej przez nie działalności leczniczej;

Wolontariuszom nie wolno podejmować aktywności przy pracach związanych z działalnością gospodarczą. Wyjątkiem są tu podmioty lecznicze (w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej, do których należą również hospicja prowadzone przez organizacje pozarządowe) w zakresie wykonywanej przez nie działalności leczniczej, która może być tylko działalnością gospodarczą - oznacza to, że mogą one korzystać z pomocy wolontariuszy także do prowadzonej działalności gospodarczej.

CZY WOLONTARIUSZEM MOŻE BYĆ OSOBA NIEPEŁNOLETNIA?

Wolontariuszem może być osoba niepełnoletnia, jednak wymagana jest wówczas zgoda opiekuna ustawowego. Zawierając porozumienie wolontariackie z osobami niepełnoletnimi powinniśmy pamiętać, że:

1. wolontariusze poniżej 13 roku życia: zgodnie z przepisami Kodeksu Cywilnego osoba, która nie ukończyła 13 roku życia nie posiada zdolności do czynności prawnych. Stroną porozumienia wolontariackiego jest więc jej opiekun ustawowy.

2. wolontariusze od 13 do 18 roku życia: zgodnie z przepisami Kodeksu Cywilnego osoba, która ukończyła 13 lat, ale nie osiągnęła pełnoletniości ma ograniczoną zdolność do czynności prawnych. Integralnym elementem porozumienia jest oświadczenie opiekuna ustawowego, który wyraża zgodę na zawarcie porozumienia. Bez zgody opiekuna porozumienie nie jest prawomocne.

Należy jednak pamiętać, że są miejsca, gdzie wolontariuszami zgodnie z prawem mogą być tylko osoby pełnoletnie, np. placówki opiekuńczo-wychowawcze, czyli domy dziecka i świetlice środowiskowe

(Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 października 2007 r. w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych, § 24.2).

CZY Z KAŻDYM WOLONTARIUSZEM NALEŻY ZAWRZEĆ POROZUMIENIE NA PIŚMIE?

Wolontariusz pracuje w organizacji na podstawie i w oparciu o porozumienie zawarte z organizacją.

W przypadku wolontariatu przekraczającego 30 dni porozumienie musi mieć formę pisemną. Dla porozumień obejmujących wolontariat krótkoterminowy (poniżej 30 dni) wystarczy forma ustna.

Na żądanie wolontariusza, porozumienie musi zostać zawarte na piśmie.

CO POWINNO ZNALEŻĆ SIĘ W POROZUMIENIU?

Porozumienie powinno zawierać zakres, sposób i czas wykonywania świadczenia, a także postanowienie o możliwości jego rozwiązania.

W porozumieniu powinien się znaleźć zapis dotyczący zwrotu kosztów, które poniesie wolontariusz w trakcie wykonywania świadczenia (np. koszty przejazdu).

W JAKICH SYTUACJACH NALEŻY UBEZPIECZYĆ WOLONTARIUSZA?

Jeżeli organizacja podpisuje porozumienie z wolontariuszem na okres krótszy niż 30 dni, to zobowiązana jest wykupić ubezpieczenie NNW (czyli ubezpieczenie następstw nieszczęśliwych wypadków) dla tego wolontariusza. W sytuacji gdy organizacja zawiera porozumienie na czas dłuższy niż 30 dni, to państwo polskie przejmuje na siebie koszt tego ubezpieczenia i wolontariusz zostaje objęty ubezpieczeniem na mocy tzw. małej ustawy wypadkowej (Ustawa z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach).

Jeżeli podpisujemy z wolontariuszem porozumienie na czas nieokreślony, to świadczenia z tzw. małej ustawy wypadkowej obejmują wolontariusza dopiero po 31 dniach obowiązywania porozumienia, co oznacza, że organizacja ma obowiązek wykupić dla takiego wolontariusza ubezpieczenie NNW na pierwsze 30 dni trwania porozumienia. Dzieje się tak, ponieważ w przypadku zawarcia umowy na czas nieokreślony istnieje na początku niepewność, czy przekroczy się ten czas, czy nie. Praktyczna wskazówka jest taka, aby po prostu unikać podpisywania umów o wolontariat na czas nieokreślony, a zawsze podpisywać je na okres co najmniej 31 dni, np. w takiej formule: Umowa zawarta jest na czas określony 31 dni, a w przypadku gdyby żadna ze stron nie oświadczyła przed jej upływem, iż nie chce jej kontynuować, ulega ona przedłużeniu na czas nieokreślony i może być rozwiązana za XY-dniowym okresem wypowiedzenia.

CZEGO DOTYCZY UBEZPIECZENIE NNW?

Ubezpieczenie NNW, to ochrona ubezpieczeniowa przed skutkami następstw nieszczęśliwych wypadków, które mają miejsce podczas trwania ochrony ubezpieczeniowej. Przez nieszczęśliwy wypadek rozumie się przede wszystkim nagłe zdarzenie mające miejsce w trakcie ochrony ubezpieczeniowej, wywołane przyczyną zewnętrzną, na skutek którego Ubezpieczony niezależnie od swej woli doznał uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia lub zmarł.

Ubezpieczenie NNW nie obejmuje następstw chorób, popełnienia lub usiłowania popełnienia przestępstwa przez ubezpieczonego, popełnienia lub usiłowania popełnienia samobójstwa lub samookaleczenia się, uszkodzenia ciała zdiagnozowane przed datą objęcia ochrony ubezpieczeniowej, uprawiania sportów wysokiego ryzyka przez ubezpieczonego, prowadzenia pojazdu bez wymaganych uprawnień lub badań technicznych, bójki, pozostawania Ubezpieczonego pod wpływem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, działań wojennych stanem wojennym, rozruchami i zamieszkami, aktami terroru.

CZY WOLONTARIUSZOWI TRZEBA OPŁACAĆ JAKIEŚ SKŁADKI?

Zgodnie z zapisem art. 46 ust. 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, istnieje możliwość zgłoszenia wolontariusza do powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego, jeżeli wolontariusz nie jest ubezpieczony z innego tytułu. Wolontariusz zgłoszony przez organizację do ubezpieczenia zdrowotnego zostaje objęty tym ubezpieczeniem z dniem określonym w umowie pomiędzy zgłaszającą organizacją a Narodowym Funduszem Zdrowia, a przestaje być nim objęty z dniem rozwiązania umowy bądź po upływie miesiąca zaległości w opłaceniu składek. Składka jest opłacana przez zgłaszającą organizację i liczona jest od kwoty minimalnego wynagrodzenia.

CZY WOLONTARIAT WLICZA SIĘ DO ŚWIADCZEŃ EMERYTALNYCH I STAŻU PRACY?

Wolontariusz nie jest pracownikiem i za swoją aktywność nie pobiera wynagrodzenia. Wolontariusz wykonuje swoje świadczenia na podstawie porozumienia, a nie umowy o pracę. Zgodnie z prawem świadczenie wykonywane przez wolontariusza nie jest "świadczeniem pracy", ale "świadczeniem odpowiadającym świadczeniu pracy". Stosunek prawny łączący korzystającego z wolontariuszem nie jest stosunkiem pracy, tylko stosunkiem cywilnoprawnym.

Do spraw nieuregulowanych w porozumieniu wolontariackim oraz ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego, a nie Kodeksu pracy. W związku z tym okres wykonywania świadczeń wolontaryjnych nie wpływa na uprawnienia pracownicze - urlop wypoczynkowy, świadczenia emerytalne, nie zalicza się do stażu pracy.

CO MOŻE, ROBIĆ WOLONTARIUSZ W ORGANIZACJI/INSTYTUCJI?

Wolontariusz może robić w organizacji wiele rzeczy, wszystko to zależy od rodzaju placówki w której działa oraz wykazywanych predyspozycji i zainteresowań, np.:

- prowadzić profil na portalach Społecznościowych,
- organizować imprezy, festyny, koncerty, spotkania,
- opracowywać materiały promocyjne,
- pracować z podopiecznymi,
- organizować czas wolny dzieciom i młodzieży,
- udzielać korepetycji,
- udzielać doradztwa specjalistycznego osobom potrzebującym (o ile posiada odpowiednie kwalifikacje),
- adresować listy,
- wspierać w działaniach prowadzonych przez organizację w ramach działalności odpłatnej, i wiele, wiele innych....

Czego wolontariusz nie może robić?

Wolontariusz nie może podejmować prac związanych z działalnością gospodarczą oraz prac do świadczenia których nie posiada odpowiednich kwalifikacji.

CZY WOŁONTARIUSZY MOŻNA NAGRADZAĆ?

Istnieje wiele form i możliwości gratyfikowania wolontariuszy, np. oficjalne listy gratulacyjne, wyróżnienia na stronie internetowej, powierzanie bardziej odpowiedzialnych zadań, organizacja stanowiska pracy specjalnie dla wolontariusza, włączenie w spotkania zespołu pracowników, finansowanie szkoleń rozwojowych i specjalistycznych i inne.

Wolontariusz wykonuje swoją pracę bezpłatnie, co oznacza, że wolontariuszowi nie wypłacamy żadnych świadczeń pieniężnych. Gdy pojawi się taka możliwość i chęć, wolontariusze mogą stać się pracownikami lub współpracownikami i wtedy otrzymywać wynagrodzenie

CZY OSOBA BĘDĄCA CZŁONKIEM STOWARZYSZENIA LUB CZŁONKIEM ZARZĄDU ORGANIZACJI JEST JEDNOCZEŚNIE WOLONTARIUSZEM?

Zgodnie z art. 42 ust. 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie członek stowarzyszenia może wykonywać świadczenia, jako wolontariusz, na rzecz stowarzyszenia, którego jest członkiem, jednak należy pamiętać, że nie staje się nim z mocy prawa. Kwestia wolontariatu członków stowarzyszenia powinna zostać uregulowana w statucie wedle wyboru organizacji, a zadania „członkowskie” nie muszą różnić się od „wolontariackich”. Z kolei zadania wynikające z pełnienia funkcji członka zarządu fundacji lub stowarzyszenia (prezes, wiceprezes) nie są wolontariatem, a obowiązkiem wynikającym z pełnionych funkcji w organizacji regulowane ustawami oraz dookreślone statutem organizacji. Co za tym idzie, członek zarządu organizacji podejmując się aktywności na rzecz organizacji w ramach pełnionych funkcji nie staje się automatycznie wolontariuszem i nie może korzystać z ustawowych uprawnień wolontariusza. Jeżeli członkowie zarządu będą mieli taką wolę, to mogą się zaangażować jako wolontariusze w swojej organizacji do wykonywania zadań poza funkcjami członków zarządu.

JAKIE KOSZTY ZWIĄZANE Z WYKONYWANIEM PRZEZ WOŁONTARIUSZA ŚWIADCZEŃ MOŻE POKRYWAĆ KORZYSTAJĄCY?

Organizacja ma obowiązek pokrywania kosztów podróży służbowych i diet wolontariusza na zasadach dotyczących pracowników, a także koszty związane z podnoszeniem kwalifikacji wolontariusza (np. szkolenia, uzyskiwanie uprawnień).

Wolontariusz może się zrzec uprawnienia polegającego na zwrocie kosztów podróży służbowych i diet tylko na piśmie (podpisując w tym celu oświadczenie).

JAKIE KWALIFIKACJE POWINIEN POSIADAĆ WOLONTARIUSZ?

Wolontariuszem może zostać każda osoba bez szczególnych uprawnień. Jeżeli wolontariusz ma wykonywać świadczenie, dla wykonywania którego przepisy wymagają, np. określonych badań, uprawnień etc., to wolontariusz powinien takie badania przejść lub też posiadać stosowne uprawnienia.

Koszty poniesione w zakresie uzyskania odpowiednich badań lub uprawnień ponosi organizacja.

CZY PRAKTYKI STUDENCKIE MOGĄ BYĆ TRAKTOWANE JAKO WOLONTARIAT?

Praktyki studenckie nie mogą być traktowane jako wolontariat. Praktyki studenckie to forma zdobywania praktycznej wiedzy związanej z kierunkiem studiów, a ich odbycie jest obowiązkiem studenta wynikającym np. z regulaminu uczelni. Wolontariusz natomiast, to osoba, która ochotniczo i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia odpowiadające świadczeniom pracy, wykraczając poza obszar swoich codziennych obowiązków.

Stáže również nie są wolontariatem. Kwestię staży reguluje ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001), która definiuje staż jako nabywanie przez bezrobotnego umiejętności praktycznych do wykonywania pracy poprzez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązania stosunku pracy pomiędzy pracodawcą i bezrobotnym.

CZY WARTOŚĆ CZASU PRACY WOLONTARIUSZY MOŻNA WPISAĆ W KOSZTY FUNKCJONOWANIA ORGANIZACJI?

Praca wolontariuszy nie jest przychodem organizacji i nie może być uznawana za koszty organizacji. Zgodnie z art. 50 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, wartość świadczenia wolontariusza nie stanowi darowizny na rzecz korzystającego w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego oraz przepisów podatkowych.

Wartość świadczeń wolontariuszy nie jest również wskazywana w rachunkowości organizacji oraz sprawozdaniach określonych w prawie podatkowym i związanym z rachunkowością. Taki wkład może być wyceniony w sprawozdaniach do dotującego według zasad przez niego określonych, ale tę kwestię reguluje wówczas umowa o dofinansowanie.

CZY PRACĘ WOŁONTARIUSZA MOŻNA TRAKTOWAĆ JAKO DAROWIZNĘ NA RZECZ ORGANIZACJI?

Wolontariusz nie może "przeliczać" na pieniądze wartości świadczenia, które wykonał i traktować tego jako darowiznę na rzecz organizacji. Wolontariusz nie może np. oszacować wartości udzielonych usług prawnych, które wykonał i tym samym odliczyć ich jako darowiznę w rocznym zeznaniu podatkowym.

CZY OSOBA BEZROBOTNA Z PRAWEM DO ZASIŁKU MOŻE BYĆ WOŁONTARIUSZEM?

Tak. Ustawa mówi, że wolontariusz wykonuje świadczenia odpowiadające świadczeniom pracy, a nie świadczy pracy, oznacza to, że nie jest pracownikiem w rozumieniu Kodeksu Pracy. W związku z tym osoba bezrobotna, które chce się zaangażować jako wolontariusz, nie straci z tego tytułu swoich uprawnień i zasiłku.

CZY W ORGANIZACJI PRZYJMUJĄCEJ WOLONTARIUSZY MUSI BYĆ KOORDYNATOR PRACY WOLONTARIUSZY?

Organizacje i instytucje angażujące wolontariuszy nie mają obowiązku prawnego zatrudniania koordynatora wolontariatu. Jednak należy mieć na uwadze, że w takiej organizacji powinna być wyznaczona osoba, która będzie koordynowała pracę wolontariuszy, przeprowadzała wstępną rozmowę, wprowadzi wolontariuszy w życie organizacji, wskaże zakres zadań, zadba o relacje z wolontariuszami oraz o jakość świadczeń, a później pozostanie z wolontariuszem w bieżącym kontakcie.

CZY MOŻEMY PUBLIKOWAĆ WIZERUNEK I PERSONALIA WOLONTARIUSZY?

Aby podać do publicznej wiadomości personalia wolontariusza lub upublicznić jego zdjęcie, musimy mieć zgodę tego wolontariusza na przetwarzanie jego danych w takim celu. Zgoda nie musi być pisemna, ale trzeba być zdolnym do tego, aby w praktyce udowodnić, że się jej udzieliło oraz do tego, aby tymi zgodami zarządzać i respektować prawo do ich cofnięcia.

Wyjątkiem jest sytuacja gdy podanie danych jest niezbędne do wykonania przez wolontariusza zadań np. wolontariusz, który zgodnie z umową wolontariacką odpowiedzialny jest za kontakt z mediami i do wykonywania przez niego zadań konieczne jest podanie jego danych na stronie internetowej. Wtedy o zgodę pytać wolontariusza nie musimy, a podstawą do przetwarzania danych będzie niezbędność do realizacji umowy (art. 6 ust. 1 lit. b RODO).

W przypadku wizerunku, wyjątkiem będą zdjęcia z jakiegoś wydarzenia, gdzie wolontariusz jest tylko „częścią większej całości”, wówczas podstawie art. 81 ust. 2 pkt 2 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych możemy rozpowszechnić jego wizerunek bez zgody.

Bez względu na to, czy chodzi o personalia czy wizerunek, czy podstawą jest zgoda, czy coś innego, to w każdym przypadku musimy spełnić obowiązek informacyjny zgodnie z art. 13 RODO.

W JAKICH SYTUACJACH MOŻEMY PROSIĆ WOLONTARIUSZA O ZAŚWIADCZENIE O NIEKARALNOŚCI?

Zaświadczenia o niekaralności potrzebujemy gdy chcemy zaangażować wolontariusza m.in. do pracy z dziećmi i młodzieżą w ramach:

- a) pełnienia funkcji wychowawcy lub kierownika formy wypoczynku dzieci i młodzieży,
- b) pracy w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- c) opieki nad podopiecznymi w Interwencyjnych Ośrodków Preadopcyjnych.

Wolontariusz starający się o wydanie zaświadczenia o niekaralności może zostać zwolniony z opłaty sądowej za wydanie zaświadczenia, wystarczy do wniosku dołączyć pismo sporządzone przez organizatora wolontariatu potwierdzające, że osoba ta jest np. kandydatem na wychowawcę lub kierownika formy wypoczynku.

Ułatwieniem rozpoczęcia procesu współpracy z wolontariuszami oraz jego rozwinięcia jest **Korpus Solidarności**, czyli

Program Wspierania i Rozwoju Wolontariatu Długoterminowego na lata 2018 – 2030.

Jest to inicjatywa której celem jest wypracowanie i wdrożenie rozwiązań ułatwiających i zachęcających obywateli do systematycznego oraz długoterminowego angażowania się w wolontariat.

Korpus zachęca do wolontariatu, promuje go, a przede wszystkim proponuje wsparcie dla tych grup m.in. w postaci działań edukacyjnych, systemu benefisowego, narzędzi do organizacji wolontariatu. Program swoim zasięgiem obejmuje cały kraj, instytucją zarządzającą jest

Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego,

którego ustawowym celem jest wsparcie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

Program Wspierania
i Rozwoju Wolontariatu
Długoterminowego
na lata 2018–2030

**Korpus
Solidarności**

Oficjalnym Partnerem NIW-u, odpowiedzialnym za wdrożenie programu w województwie kujawsko-pomorskim jest

Kujawsko-Pomorska Federacja Organizacji Pozarządowych

wraz ośmioma organizacjami członkowskimi:

- Stowarzyszenie Partnerstwo Społeczne,
- Daj Szansę Fundacja na Rzecz Rozwoju Dzieci Niepełnosprawnych,
- Fundacja Court Watch Polska,
- Fundacja na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Arkadia”,
- Fundacja Światło,
- Fundacja Wiatrak,
- Pomorska Fundacja Rozwoju, Kultury i Sztuki
- Stowarzyszenie Wspierania Osób Niepełnosprawnych SUBICERE.

KUJAWSKO-POMORSKA
FEDERACJA
ORGANIZACJI
POZARZĄDOWYCH

KUJAWSKO-POMORSKA
FEDERACJA
ORGANIZACJI
POZARZĄDOWYCH

**Kujawsko-Pomorska Federacja
Organizacji Pozarządowych**

**Fosa Staromiejska 30/3
87-100 Toruń**

e-mail: federacja@federacja-ngo.pl